

Смрадлика. Ако се погледне на общитѣ таблици за нашата износна търговия, намираме единъ артикулъ, който въобще е необходимъ за развитието на табаклъжката: това е *смрадликата*. За двѣ години прѣзъ границитѣ на нашето княжество изнесено по-вече отъ 2 милиона оки (1880 год.; 1,474.000 оки за 149.400 лева, 1881 г.; 875.000 оки за 124.000 лева) смрадлика, оцѣнена сичко за 273 хиляди лева. 1881-та год., както и за другитѣ растения, била по-долна и въ той случай, така щото изнесеното количество е около 40 % по-малко отколкото прѣзъ прѣдъдущата година. Мѣстото, гдѣто се бере тая смрадлика, види се, че не е далечъ отъ по-важното срѣдище на нашия табаклъжкъ, защото главнитѣ пристанища за изнасянието ѝ сж Рѣхово (662 хил. оки и 627 х. оки) и Никополъ (115 х. оки и 98 х. оки). Послѣ тѣхъ смрадликата се изнася и прѣзъ Руссе, Тутраканъ и Видинъ, а че по-малко прѣзъ Самоковъ, Златица и Троянъ.

Тука естѣственно се ражда питанието: да ли не щѣше да е по-добрѣ, да си останеше тая смрадлика въ страната за да се обработватъ както трѣбва нашитѣ кожи и да нѣмаме нужда да купуваме чужди гъонове и къселета. (Нашата външна търговия. Сарафовъ. Период. спис. София. VI).

Отъ растителнитѣ сокове приготвяватъ *афионъ* (виждь стр. 165), *розово масло* (виждь стр. 169), *катранъ* и пр.

За правение катранъ има нужда отъ борика (чамъ) и ела, които растятъ особено въ родопскитѣ гори и въ Македония. Зиматъ се самитѣ дървета (особено корени) и се загрѣватъ въ затворенитѣ печи; при това катранътъ се събира на дъното и истича прѣзъ особенни вади. Отъ иглолистнитѣ дървета (борика, ела) искаратъ около 15—20% катранъ и отъ другитѣ дървета (букъ и пр.) само 8—10%. Въ Срѣдна-Гора, между с. Крастово и Копривщица намѣрихъ едно мѣсто, гдѣто добивали буковъ катранъ. — Отъ кората на иглолистнитѣ дървета истича една смола, която има голѣмо употрѣбление.

Въ Разлошката (Банската) котловина въ Македония, при политѣ на Рила-планина и Доспатъ изработватъ въ голѣмо количество катранъ (отъ ела) гдѣто се разнася по цѣла България, Тракия и Македония. Рила планина е най-много покрита съ високата, зимѣ и лѣгѣ зесела ела.

Фабрични и пр. растения виждь въ IV отдѣление (Земледѣлие).